

24 באוקטובר 2019

לכבוד
אלוף נדב פדן
מפקד פיקוד מרכז
בפקס: 02-5305741

תא"ל יניב אלאוף
מפקד כוחות צה"ל באיו"ש
בפקס: 02-9970436

ניצב משה ברקת
מפקד מחוז ש"י
בפקס: 02-5424140

שלום רב,

דחוף

הנדון: חובת הצבא והמשטרה להגן על פלסטינים, ביטחונם האישי ורכושם ועל מתנדבים המסייעים להם באופן מיוחד בתקופת המסיק הנוכחית

1. הרינו לפנות אליכם בדרישה לנקיטה דחופה בכל הצעדים הנדרשים על מנת להבטיח, כי תינתן לפלסטינים תושבי הגדה המערבית הגנה מלאה מפני פגיעה ברכושם ובפרט הגנה מפני גניבת זיתים ופגיעה בעצי זית בתקופת המסיק באופן מיוחד. בין השאר נבקשכם לפעול לאלתר להצבת כוחות קבועים באזורי חיכוך מועדים לפורענות, לאפשר גישה לאדמות והגנה מפני אלימות מתנחלים כפי שיפורט להלן.
2. פניה זו הינה תוצאה של מספר רב של אירועים חמורים שהתרחשו בחודש האחרון, המעידים על התגברות של אלימות אזרחים ישראלים כלפי פלסטינים ורכושם. היעדר מענה לאירועים אלו חמור במיוחד לאור העובדה, שלפני עונת המסיק הנוכחית, ביום 15.9.2019, פנה ארגון יש דין והריע מפני אירועי אלימות שצפויים להתרחש באזורי חיכוך מסויימים. בנוסף, ביום 23.9.2019 התקיימה פגישה מקדימה למסיק עם נציגי יועמ"ש איו"ש בה הדגישו נציגי הארגונים שהשתתפו בה את הצורך בשמירה על שלומם של המוסקים ואת הצורך לדאגה לרכושם.
3. עם תחילת עונת המסיק החלו, כפי שצפו והתריעו נציגי הארגונים, אירועים רבים של אלימות כלפי מוסקים פלסטינים ופגיעה ברכושם.
4. האלימות מצד המתנחלים אינה עוצרת במוסקים הפלסטינים. ביום 16.10.2019 הותקפו באלימות פעילי ארגון שומרי משפט שהגיעו לסייע במסיק בכפר בורין שליד יצהר. ארבעה מהפעילים נזקקו לטיפול רפואי בעקבות התקיפה. במקום לשמור על הפעילים המסייעים ולספק להם הגנה.
5. אנו עדים לתופעה הולכת וגוברת של שימוש בצווי סגירת שטח יומיים באזורי חיכוך, שבגינם מונעים החיילים את הימצאותם של החקלאים והפעילים בשטח. כך, משיגה

האלימות את מטרתה וחקלאים ופעילים מורחקים מהכרמים ונענשים, למעשה, בגין האלימות שהופעלה נגדם. כך היה גם בבורין אחרי התקיפה.

6. בנוסף לאלימות, נתקלים החקלאים השנה גם בבעיות ביורוקרטיות רבות אשר מקשות על המסיק ולעיתים אף מונעות אותו לחלוטין. כך, באיזורים רבים בהם נדרש היתר על מנת שיוכלו בעלי הקרקע להגיע ולמסוק יבול, ההתרים שניתנו אינם מספקים. לא בכמות הימים שהותרה, לא בכמות האנשים להם הותר למסוק ולא במועדים שניתנו. התנהלות זו גורמת לכך, שדווקא באיזורים בהם פוטנציאל החיכוך הוא גבוה ביותר, לא רק שלא ניתנה לבעלי הכרמים הגנה מפני גניבה והשחתה של יבולם, אלא שהצבא והמנהל האזרחי מנעו את גישת בעלי הכרמים לרכושם וכך הפקירו אותו לפגיעות מעין אלה.

7. על מנת להבהיר את היקף האירועים וחומרתם, להלן טבלה של אירועים כפי שתועדה ע"י ארגון יש דין:

יישוב	תאריך האירוע	האירוע	תיאור האירוע
בורין	2/10/2019	גניבת זיתים וגרימת נזק לעצים	מתנחלים מסקו זיתים, גרמו נזק לענפים וברחו עם כמות לא ידועה של פירות
אלגיאניה	4/10/2019	גניבת זיתים וגרימת נזק לעצים	בעלי אדמות שהגיעו למסוק מסביב למאחז זית רענן, מצאו שחלק מהזיתים כבר נמסקו ושנגרם נזק לענפים.
בורין	4/10/2019	מסיק ע"י מתנחלים וגרימת נזק לעצים	מתנחלים מסקו זיתים, וגרמו נזק לענפים אך ברחו בלעדיהם לאחר שכוח מג"ב הוזעק למקום
אלגיאניה	6/10/2019	גניבת זיתים וגרימת נזק לעצים	בעלי אדמות שהגיעו למסוק מסביב למאחז זית רענן, מצאו שחלק מהזיתים כבר נמסקו. נגרם נזק לענפים
בורין	6/10/2019	גניבת זיתים וגרימת נזק לעצים	מתנחלים מסקו זיתים, גרמו נזק לענפים וברחו עם כמות לא ידועה של פירות
פרעתא	06/10/2019	גניבת זיתים	40 עצים נמסקו, כנראה ע"י מתנחלים מחוות גלעד, ובמקום יושרה קרקע והוצב צריף פח
בורין	6/10/2019	גרימת נזק לעצי זית	כריתה של 29 עצים, כריתת ענפים של 7 עצים בני 70
בורין	06/10/2019	השחתת שתילים של עצי זית	מתנחלים כרתו 29 שתילים
בורין	10/10/2019	גניבת זיתים וגרימת נזק לעצים	שני מתנחלים מסקו זיתים במשך כמה שעות, ונעלמו עם השלל
תל	11/10/19	תקיפת מוסקים	מתנחלים באזור חוות גלעד תקפו חקלאי בזמן המסיק ופצעו אותו
בורין	12/10/19	תקיפת מוסקים	מתנחלים, מכיוון יצהר, ורבש"ץ יצהר תקפו מוסקים מבורין וחוארה

תיאור האירוע	האירוע	תאריך האירוע	יישוב
כ-15 מתנחלים, באזור נריה, תקפו במקלות ואבנים משפחה פלסטינית בזמן המסיק, פצעו ילדים בני 10 ו-12 ובחור בן 22, שפונו לבי"ח. משטרה וצבא הגיעו באיחור. רבש"ץ נריה עיכב הגעת אמבולנס	תקיפת מוסקים	12/10/19	דיר עמאר
מתנחלים תקפו פלסטיני מבוגר כשניסה למנוע מהם לגנוב זיתים ממטעו, פצעו אותו באורח קשה	תקיפת מוסקים	13/10/2019	גיבע
כ-30 מתנחלים, באזור יצהר, תקפו באמצעות אבנים מוסקים ומתנדבים של "רבנים לזכויות אדם": 5 פצועים. כמו כן הוצתו מטעים בסביבה	תקיפת מוסקים	16/10/2019	בורין
גניבת זיתים ע"י שני מתנחלים	גניבת זיתים	16/10/2019	בורין
בנוכחות חיילי צה"ל, כ-16 מתנחלים באזור גבעת אסף, מנעו מסיק ע"י זריקת אבנים והרתעה וגנבו כמה שקיות של זיתים	תקיפת מוסקים וגניבה	18/10/2019	בורקה וביתין
רבש"ץ עלי וחיילים גירשו חקלאים ומנעו מסיק באזור בו לא דרוש תיאום	מניעת גישה למסיק	18/10/2019	קריות
כ-8 רעולי פנים שהגיעו מכיוון גבעת רונן תקפו באבנים ובמוטות ברזל משפחה פלסטינית על אדמתה. אחד מהם ירה באקדח באוויר כשבני המשפחה ניסו למנוע גניבת ציוד. נגנבו יריעות בד, שקיות זיתים גדולה ופריטים אישיים	תקיפת מוסקים	19/10/2019	בורין
רבש"ץ עלי וחיילים גירשו חקלאים ומנעו מסיק באזור בו לא דרוש תיאום; זרקו רימוני הלם וגז מדמיע	מניעת גישה למסיק	19/10/2019	קריות
קבוצת מתנחלים זרקה אבנים על מוסקים, קבוצה אחרת נכנסה במכוניות לתוך הכפר וירו לכיוון האנשים. המשטרה הגיעה וביקשו להגיש תלונות ולהעיד. המשטרה טוענת שתפסה את היורה	תקיפת מוסקים	19/10/2019	גיבע
רבש"ץ עלי וחיילים גירשו חקלאים ומנעו מסיק באזור בו לא דרוש תיאום; זרקו רימוני הלם וגז מדמיע	מניעת גישה למסיק	20/10/2019	קריות
מתנחלים מנעו מפלסטינים מסעיר למסוק באדמתם בסמוך להתנחלות אספר-מיצד. המתנחלים הזעיקו צבא ומשטרה, והשוטרים הציגו צו שטח צבאי סגור ליומיים	מניעת גישה למסיק וגניבת זיתים	20/10/2019	סעיר
הצבא השתמש ברימוני גז מדמיע והלם כדי לגרש מוסקים פלסטינים בשטחים שלא צריכים תיאום	מניעת גישה למסיק	20/10/2019	א-לובן
גירוש חקלאים ומתנדבים ע"י צבא ורבש"צים	מניעת גישה למסיק	21/10/2019	בורין

תיאור האירוע	האירוע	תאריך האירוע	יישוב
מתנחלים שרפו 30 עצי זית. כשהגיעו חקלאים לבדוק גירשו אותם חיילים	נזק לעצי זית	21/10/19	תורמוסעיא
חיילים ומתנחל מנעו מחקלאים למסוק באדמתם	מניעת גישה למסיק	21/10/19	קריות
הצבא השתמש ברימוני גז מדמיע והלם כדי לגרש מוסקים פלסטינים בשטחים שלא צריכים תיאום	מניעת גישה למסיק	22/10/19	א-לובן
הצבא דחה בקשת קיום מסיק למרות התרעה וגניבה בשנה שעברה. גם אחרי הגניבה אינו מאפשר לאמוד את הנזק ולקיים את המסיק מוקדם טרם השלמת גניבת כל היבול.	גניבת זיתים,	17/10/19	גיאוד

8. התופעה של פגיעה בכרמי זיתים של פלסטינים איננה חדשה. תופעה זו מתגברת מדי שנה בחודשים הקודמים למסיק ובמהלכו. מזה שנים רבות אנו שבים ומתריעים על פגיעות כגון אלו ברכוש פלסטינים ודורשים חזור ודרוש, כי כוחות הביטחון ייערכו בהתאם, לכל הפחות במקומות המועדים לפורענות על מנת למלא את חובתכם לשמירת החוק והביטחון באזור, כמו גם להגן על זכויותיהם של התושבים המוגנים בשטח הכבוש. והנה, למרות התראות חוזרות ונשנות, למרות נסיון העבר העגום ולמרות הפניות הקונקרטיות השנה, התוצאות העגומות מוכיחות פעם אחר פעם, כי האמצעים שנוקטים כוחות הביטחון אינם מהווים מענה הולם למקרי העבריינות המתוארים לעיל, והתוצאה היא פגיעה חוזרת ונשנית ברכוש פלסטיני ובמקור מחייתם המרכזי של חלק גדול מן התושבים.

9. גידול עצי הזית ועונת המסיק היא חלק מהמסורת ארוכת השנים של פלסטינים תושבי השטחים, היא מהווה חלק מהחוויה המשפחתית והחברתית. כמו כן היא חלק בלתי נפרד מכלכלת תושבי השטחים הכבושים אשר נסמכת באופן משמעותי עליה כמקור פרנסה מרכזי וחיוני מאין כמוהו. הפגיעות המתוארות מהוות פגיעה קשה במקור המחייב העיקרי של מאות משפחות וביזכרון הקולקטיבי של המשפחות הפלסטיניות. רשלנות המפקד הצבאי בקיום חובתו להגן על מקורות המחייב של התושבים המוגנים מהווה פגיעה ישירה וקשה בזכויותיהם לקיום בכבוד ולקניין כמו גם בזכותם לשמור על אורחות חייהם, על תרבותם ועל כבודם. פגיעות בזכויות אלו משליכות באופן עקיף על היכולת לממש זכויות יסוד אחרות.

10. מחובתו של המפקד הצבאי לשמור על הסדר הציבורי והביטחון באזור הנתון לשליטתו (תקנה 43 לתקנות האג). במשפט הבינלאומי מודגשת חובתו של המפקד הצבאי להבטיח את ביטחונם של תושבי המקום, ולהגן עליהם במיוחד מפני אלימות ואיומים.

11. כפי שהדגיש בית המשפט העליון: "ההגנה על ביטחונם וקניינם של התושבים המקומיים היא מהחובות הבסיסיות ביותר המוטלות על המפקד הצבאי בשטח (בג"צ

9593/04 ראשד מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, ניתן ביום 26.6.06. (להלן- עניין מוראר).

12. היועץ המשפטי לממשלה אף הוא חזר והדגיש את החובות הקונקרטיות שחלות על המפקד הצבאי כפי שנקבעו בעניין מוראר. בהנחייתו לשר הביטחון הוא מציין, כי: "החלטה זו מחייבת את מערכת הביטחון ומשטרת ישראל לקבל החלטות משמעותיות לשינוי המצב הקיים בהתאם לעקרונות שהיתווה בג"צ". בין השאר הוא מורה על: "ביצוע עבודת מטה בהקדם שיעדה מימוש הנחיות בית המשפט העליון, ובמיוחד אבקש כי תינתן הדעת לדרך שבה יש ליישם ההמלצה לתגבר את הכוחות המיועדים לאכוף החוק בשטחים אלה". (ההדגשה הוספה).

13. והנה, למרות הפסיקה הברורה וההנחיות בעקבותיה, המציאות בשטח מגלה כי מתנחלים ממשיכים לנקוט בהתקפות אלימות חמורות כנגד רכוש התושבים הפלסטינים המתגוררים בקרבתם, ומנגד ניכרת אוזלת ידם של הגורמים האמונים למנוע מעשים אלו ולאכוף את החוק. מציאות זו מחייבת היערכות מיידית של כוחות הביטחון להגנת הפלסטינים בנקודות חיכוך ידועות כבר כעת.

14. אם לא די בכל אלה, הרי שבעת האירוע אין למוסקים ולפעילים כתובת יעילה לפנות אליה לסיוע. פניות למת"קים אינן מעלות דבר וכאשר נציגי הארגונים פונים לקציני יועמ"ש איו"ש הם נתקלים בכתף קרה.

15. כך, שלא רק שאין בידי בעלי הקרקע והארגונים המסייעים להם דרך למצוא מזור, הרי שבידי הצבא והמינהל האזרחי אין תיעוד של האירועים. למרות בקשות חוזרות ונשנות מצד נציגי ארגוני זכויות אדם להעמיד בתקופת המסיק איש קשר עבורם שיהיה זמין לטפל באירועים חריגים ולתעד אותם, לקשר בין הצבא למשטרה ולהיות אמון על התנהלות תקינה של המסיק, שנה אחר שנה נתקלים באי הסכמה להציב אנשי קשר בתקופה זו. כך גם השנה.

16. נוכח העובדה, כי עד כה לא ניתן מענה ראוי לתופעת אלימות מתנחלים כלפי פלסטינים ורכושם, ונוכח החשש (שכבר מתממש) לעלייה ולהסלמה בתקיפות האלימות בתקופה הקרובה, הננו פונים אליכם על מנת שתנקטו באופן מידי מספר צעדים הכרחיים, ובהם:

א. **הצבת כוחות שיטור ושמירה קבועים באזורים המועדים לפורענות ותגבור הפטרולים הקיימים** – ובעיקר באזורים הסובלים מהתקפות אלימות חוזרות ונשנות של אזרחים ישראלים, ובהם (בלא למצות): הכפרים שבקרבת ההתנחלויות יצהר והמאחזים סביבה, הר ברכה, והמאחזים שבאזור שכס, ובמיוחד חוות גלעד; הכפרים שבסביבת התנחלויות תפוח ועלי באזור סלפית; הכפרים שבסביבת ההתנחלויות טלמון, נחליאל, והמאחזים שבאזור נפת רמאללה ובמיוחד עדי עד ואש קודש; הכפרים שבסביבת מעון, סוסיא והמאחזים חוות מעון, מצפה יאיר, אביגיל, עשהאל, ומאחזים נוספים שבאזור דרום הר-חברון.

- ב. **סגירתם של שטחים לגביהם קיים חשש שיתנכלו לפלסטינים במקום** – בהתאם לעקרונות שנקבעו על ידי אלוף הפיקוד, עליהם דווח במסגרת בג"צ 9593/04, יש לפעול להכרזתם של אזורים החיכוך, ובכללם האדמות שבסביבת הכפרים והאזורים שצוינו בסעיף אי לעיל, כאזורים סגורים, למעט בפני בעלי הקרקע או בעל רשות מטעמם (בדומה להיקפו של האיסור הפלילי על הסגת גבול). כן יש לדאוג לאכיפתם הלכה למעשה של איסורים אלה, בין היתר, באמצעות מניעת תנועת מתנחלים בדרכים המובילות לשטחי החיכוך.
- ג. **העברת הוראות ברורות למפקדים ולחיילים, הפועלים באזורים אלה, באשר לסמכויותיהם וחובותיהם בנוגע לאכיפת החוק כלפי אזרחים ישראלים מפרי חוק, ובכללן הסמכות המצויה בידיהם לעכב ולעצור ישראלים החשודים בביצוע עבירות פליליות, וחובתם להגיש תלונות במשטרה בנוגע למעשים להם היו עדים או עליהם נודע להם.** במקביל יש לפעול על מנת להעביר ראיות רלוונטיות לאירועים כגון אלו לגורמי החקירה: צילומים במצלמות האבטחה של התנחלויות ובמצלמות הצבא הפזורות בשטח, וכל חומר אחר אשר יכול לשרת את החקירה.
- ד. **נקיטה בהליכים פליליים נגד ישראלים החשודים בביצוע מעשי אלימות כנגד פלסטינים ורכושם.**
- ה. העמדה של אנשי קשר זמינים לטיפול באירועים חריגים באופן מיידי ופרסום פרטי ההתקשרות עימם הן בעברית והן בערבית.
- ו. מתן היתרים לחקלאים באזורים בהם נדרש היתר לזמן מספיק ובאופן מיידי כדי למנוע גניבה של יבול.
- ז. להימנע משימוש בצווי סגירת שטח יומיים כדי להרחיק פלסטינים או פעילים המסייעים למסיק.
17. לאור כל האמור לעיל, נבקש להודיענו מיידי, כיצד נערכים הגורמים הרלוונטיים להבטחת הגנה על ביטחונם ורכושם של פלסטינים בגדה המערבית בכלל, ובפרט במקומות שפורטו לעיל. בכלל זאת נבקש להודיענו, מהם הצעדים שנקטים, מתי ובאיזה היקף.

בברכה,

רוני פלי, עו"ד – האגודה לזכויות האזרח
ליאור עמיחי – יש דין
קמר משרקי-אסעד – חקל
הרב אריק אשרמן – תורת צדק
אבי דבוש – שומרי משפט
יעקב מנור – קואליציית המסיק

העתק :

עו"ד נורית ליטמן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) - בפקס : 02-6467039

אלוף שרון אפק, הפרקליט הצבאי הראשי, בפקס : 03-5694526

תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהלה אזרחי, בפקס : 02-9977001

אל"מ אייל טולדנו, יועמ"ש לאיו"ש, בפקס : 02-9977326